

Teater. Publikum udfordres direkte i ensemblet GRAENSE-LOES' opgør med skolernes mobning og mærker på egen krop og sjæl, hvad det vil sige at være en udsat pode.

Morbid mobbe-afdækning

Af SØREN STAAL BALSLEV

MOBNING er, som en del stakler allerede ved gennem dyrekøbt erfaring, en fast del af den danske kultur. *I know*, mobning er et globalt fænomen, noget der beklageligvis er en del af menneskets ontologi, men vi finder også regionale og nationale forskelle på graden af mobning. Særligt i Danmark har vi haft en forkærlighed for mobbekulturens tilsvinningsstrategier og i frygtelig mange år institutionelt tilladt grusomme tilfælde. Den traditionelle legitimering var den hjerneforladte forestilling om, at modgang gør stærk, at systemet ikke bør hæmme børns udvikling og at socialiseringskompetencerne kommer helt af sig selv, hvis man blot holder sig på behørig afstand. Den slags argumenter anvendes stadigvæk, men det danske skolevæsen er dog begyndt at komme efter det, og igennem de seneste tiår har skoler landet over forsøgt at forebygge med en mobbepolitik. Men essensen forbliver ubehandelt. Det handler om tydelige normsæt og så længe man nægter at se ondskaben i øjnene, forbliver man magtesløs. De velmenende tiltag bliver dermed i bedste fald en lunken symptombehandling. Der skal mere til.

Det er netop det forhold som GRAENSE-LOES, en bindegang teater- og kunstproduktionsforening fra København, prøver at ruske godt og grundigt op i med konceptforestillingen *LÆ-RE-STREG-ER*. GRAENSE-LOS har tidligere frembragt forestillingerne *Supermøgprinsessen* (2004) og *Fucking Alene* (2007) og har altså efterhånden haft fingrene i følelseskagedåsen i et par år. Centralt placeret finder vi et lille hold bestående af skuespillerinden Katrine Karlsen og scenografen Sissel Romme Christensen, mens Jette Lund står for dramaturgien. Chr. Viktor Rasmussen tager sig af lyddesign og Jesper Fleng animationsinstruktion. Konceptet er lige så skørt som det umiddelbart lyder. Man bliver som publikum helt konkret inddraget i forestillingen og sidder som en anden udsat pode i det giftigste sociale rum vores kultur kan præstere: klasseværelset. Alene dette fysiske aspekt ændrer grundlæggende ved oplevelsen og bryder på fin vis med den anonyme beskuerrolle, som man instinktivt tager på sig, når man begiver sig ind i teatrets æstetiske rum.

Uanset hvor søgt konceptet lyder, fungerer det glimrende. Katrine Karlsen tager sig (med en betragtelig energi og rastløs autoritet) i rollen som lærerinde af de stakkels tilskuere, der i forestillingen inddrages som en del af den fiktive skoleklasse. Indledningsvis udleveres der grå, anonyme skjorter til publikum, som så i bedste totalitære stil iklæder sig den ensrettede beklædning og – fysisk tyngede – går forestillingen i møde. Forestillingen er delt op i 5 lektionsunder: historie, formning, biologi, idræt og samfundsfag. Hver »time« varer 10 minutter og er adskilt af 3 minutters musestill og refleksiv monolog, udført af Katrine Karlsen som bruger tidslommen som bekendelsesrum, med beretninger fra lærerindens egen barndom. Lærerinden og det materiale, der bliver undervist i, er skræmmende, for ikke at sige direkte destruktiv. Autoriteten gennemgår kynisk og veloplagt menneskeheden tradition for degradering, isolering og stigmatisering. I hvert enkelt fag leveres der så beslægtede forklaringer på denne besynderlige mekanisme: i historietimen gives der sociologiske forklaringsmodeller, i biologi ser vi nærmere på rovdynens dræberinstinkt og deres forkærlighed for gruppearbejde i jagtsituationer osv. Som den altoverskyggende autoritet gennem hele forestillingen, finder vi Katrine Karlsen, der spiller aggressivt på en række seksuelle, etiske og intellektuelle knapper. Stemmeføringen veksler mellem harsk og hånlige tale (kombineret med et provokerende og æggende kropssprog, samt strategisk blottet hud) og så en opløst kvinderøst, der med en forsagt lillepigestemme genkalder sig fortidens elendighed. Man bliver vidne til lidt af hvert i løbet af forestillingen, bl.a. glimrende satiriske udfald mod skolesystemets anvendelse af meningsforladte analyseredskaber og en vulgært grænseoverskridende Katrine Karlsen (iklædt bodybuilderkropsoutfit med dertil tilhørende afdækning af et aggressionsfunderet maskulinitetsideal).

Teknik er forestillingen effektiv og den integrerede anvendelse af audiovisuelle redskaber fungerer overbevisende. Passende samples afspilles løbende over lyd anlægget og komisk rystende animationer giver publikum lejlighed til at fnise over halshugninger, tortur og andet godt fra historiens skattebiste. På trods af enkelte irriterende tekniske problemer, formår det gale (men tydeligvis moralsk interesserede) hold at skabe en dragende og energisk vekselvirkning mellem *spoken word*, lydskolager, scene action og videosekvenser. Specielt henimod slutningen, går de tekniske, narrative og dramaturgiske elementer op i en højere enhed og man bliver vidne til et inferno af menneskelig elendighed. Dette i en *video-stream* dukkeby, skabt af maledede papkarter og tilsat små glødelamper som grynet og gullig gadebelysning. Man tror ikke sine egne øjne og overvældes af den følelsesmæssige afgrund, der så voldsomt bliver legemliggjort. Tematisk og indholdsmæssigt er forestillingen ambitiøs, specielt når man tænker på de hormonplagede mennesker på 13-18 år, som den primært retter sig mod. Men hvilken befrielse, at der ikke bliver lagt fingre imellem. *LÆ-RE-STREG-ER* går resolut i kødet på mobningens essens og er stærkest i den løbende understrøgning af forbindelsen mellem totalitære systemer og mobbekulturen *per se*. Det er dybt tilfredsstillende at se, hvordan der findes konstellationer af mennesker, der reflekterer over konceptteatrets grænsenedbrydende rolle i ungdomssammenhæng og tør udfordre deres publikum. Forestillinger som denne, der giver radikalt anderledes udført indlæring med klare æstetiske gevinster, bør være en del af det institutionelle skolesystem. Også selvom det er ét langt og spydigt opgør med fællesskabsdrifterne.

LÆ-RE-STREG-ER fremføres på skoler landet over. Dertil kommer særforestillinger på Oehlenschlägersgades Skole (København), d. 1. – 4. april 2009 (onsdag til fredag kl. 20:00 og lørdag, kl. 16:00). Herefter på børneteaterfestivalen i Ballerup d. 24. – 26. april 2009.

Foragt og Fandenivoldskhed. Alberto Moravia og Jean-Luc Godard gjort til ymerdryf af Anders Paulin på Camp X. Béla Bartók stillet i bero af Klaus Risager på Kaleidoskop 2.

Fra blålys til blåskæg

Af PETER JOHANNES ERICHSEN

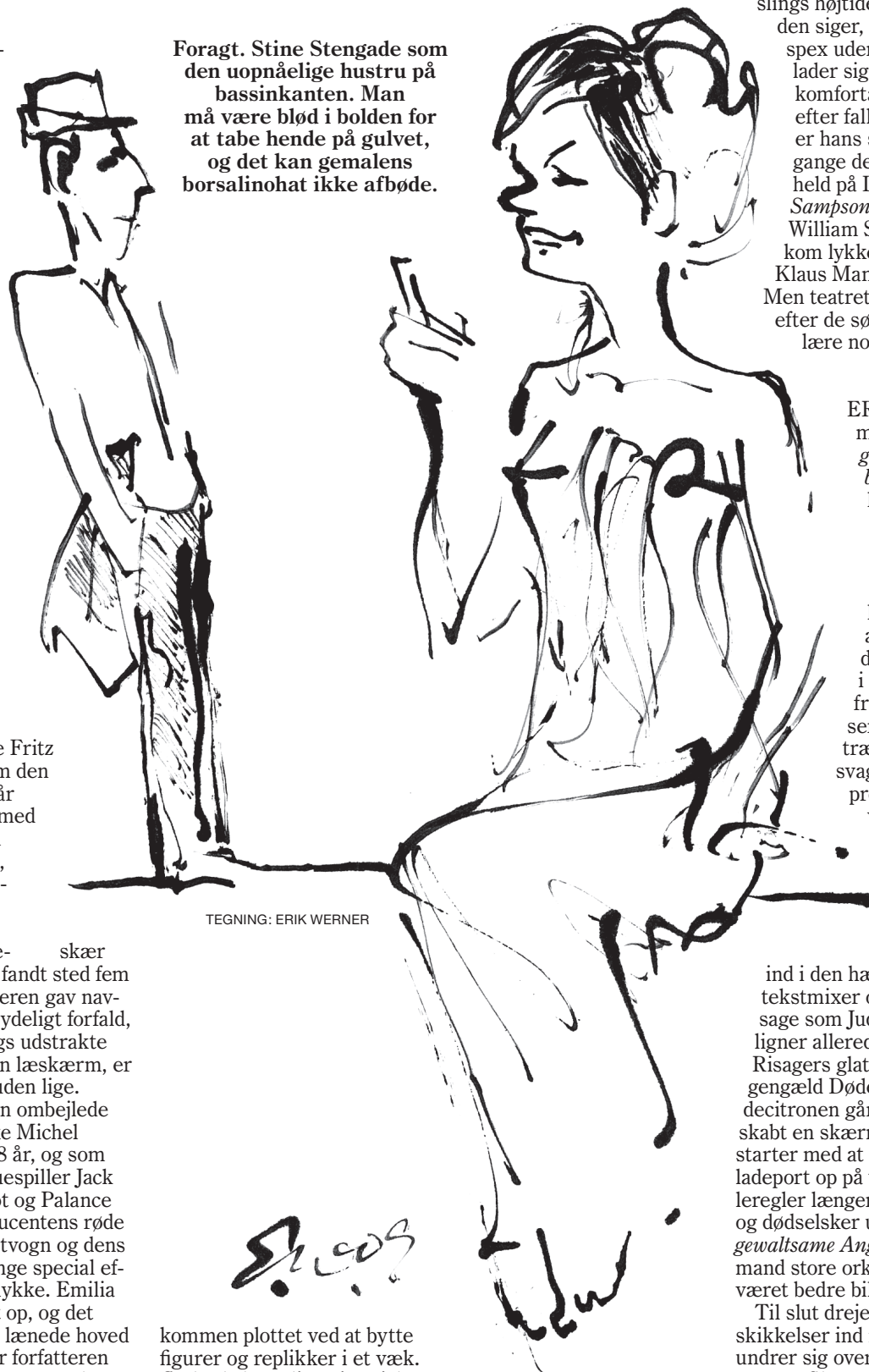
JEG elskede dig i går. Sådan var titlen på Jean-Luc Godards film *Le mépris* fra 1963, da den året efter fik dansk premiere. Forlægget, Alberto Moravias roman *Il disprezzo* fra 1954, kom på dansk i 1956 under titlen *Foragtet*. Det er dog nærmere ramt end den danske filmtitel, men at historiens kerne er en mands pludselige tab af en kvindes kærlighed er netop Shakesagen. Overhører man en samtale mellem to kvinder, hvor den ene siger: Kommer du stadig sammen med det svin? ved man, at svinet stadig har en chance. Men er ordlyden: Kommer du stadig sammen med den nar? ved man, at alt er tabt. En nar er kun til foragt, et svin vækker had. Så er vejen til kærligheden endnu til at øjne. Forfatteren Riccardo Molteni bliver ramt af sin elskede hustru Emilias foragt, da han ikke klart nok træder i karakter i forhold til den glatte filmproducent Battista, der overfladisk kurtiserer Emilia.

Scenen er sat på Capri, hvor Battista har inviteret ægteparret sammen med den gamle tyske filminstruktør Rheingold. Projektet er en film om Odysseus. Skismaet opstår, da Rheingold vil fokusere på forholdet mellem Odysseus og Penelope, mens Battista ønsker en ramasjangfilm om alle rejsens strabadser og eventyr. »Rheingold tilhørte selvfølgelig ikke samme klasse som en Pabst eller Lang,« skriver Moravia. Da Godard filmede romanen, gjorde han det mestertræk at formå den gamle Fritz Lang, der da var 73 år, om at spille sig selv som den kompromisløse instruktør. Lang havde da tre år forinden afsluttet sin egen instruktørkarriere med *Die tausend Augen des Dr. Mabuse*. Nu var han her på Capri i løst sommertøj og med monokel, og villan var også en af det tyvende århundredes myter, forfatteren Curzio Malapartes røde funkisvilla, bygget i 1938, der ligger nede på et klippefremspring tæt ved de berømte klippekyster Faraglioni ude i det azurblå hav. Optagelserne fandt sted fem år efter Malapartes død i 1957. Villan, som ejeren gav navnet *Casa come me* – Huset som jeg selv – er i tydeligt forfald, men den lange paradetræppe op til det flade tags udstrakte plateau, hvor Malaparte elskede at cykle bag en læskærm, er et vidunder at skue og åbner for et panorama uden lige.

Her soler Brigitte Bardot sig i rollen som den ombejlede hustru. Hun er 29 år, den senere så dæmoniske Michel Piccoli i rollen som hendes forfattermand er 38 år, og som filmproducenten ser vi den garvede skurkeskuespiller Jack Palance på 45 år. Filmen slutter med, at Bardot og Palance hænger som lig ud på hver sin side af filmproducentens røde sportsvogn, der har kilet sig ind mellem en lastvogn og dens anhænger. En dødelig ikon, der har sparet mange special effekt-udgifter. Hos Moravia sker der ingen bilulykke. Emilia brækker halsen, da Battista bremser lidt hårdt op, og det varer nogen tid, før han opdager, at det kælet lændede hoved mod hans skulder tilhører en død. Inden da har forfatteren taget afsked med sin hustru i en vidunderlig om scene, hvor hun sidder i en båd inde i Capris blå grotte. For sent fatter den foragtede mand, at det kun er hendes genferd, der er til stede. Moravias granskende sjælealkymi, når det gælder elskende par, fejrer triumfer i denne roman. I 1000 år har italiensk kærlighedsfilosofi svævet mellem *Den, der elsker, vinder* og *Den, der flygter, vinder*. Her nordpå er vi tæt på de genkendende nik.

DEN svenske instruktør Anders Paulin har på Teater Camp X Aveny mikset Homér, Moravia og Godard om til scenen. Der er taget ekstra lunser med fra Odysseus, få godbidder fra romanen og intet visuelt matchende fra filmen. En stor tom udundnyttet swimming-pool fylder bagscenen, så der er lidt sidde på bassinkanten, men ellers sværmer de fire skuespillere rundt på forscenen og kortslutter fuld-

Foragt. Stine Stengade som den uopnåelige hustru på bassinkanten. Man må være blød i bolden for at tale hende på gulvet, og det kan gemalens borsalinohat ikke afbøde.

TEGNING: ERIK WERNER

kommen plottet ved at bytte figurer og replikker i et væk. Godards kostelige gimmick, at Michel Piccoli på intet tidspunkt i filmen tager sin bløde hat af, lige meget hvor forførende Brigitte Bardot er, eller hvor hed temperaturen i Villa Malaparte forekommer at være, sørger Paulin for at spolere aldeles ved efterhånden at lade både forfatter og producent bære hat. Stillebilledet fra filmen, hvor Fritz Lang ufortrødet fortsætter filmoptagelserne efter de indtrufne katastrofer, ryger også på gulvet. Godard lader Odysseus-skuespilleren henrykkes over gensynet i det fjerne med hjemstavnens Ithaka. Kameraet peger ud mod tom horisont. Den pointne smutter for Paulin.

Som den eneste af de medvirkende formår Tilde Maja Fredriksen at recitere magtfuldt fra Odysseus. Hendes rolle er i oplægget den sekundære sekretær fra filmen, mens Stine Stengade er den magiske hustruskikkelse. Uopnåelig nok i sin frotdedekåbe, men også kun udsat for Johannes Lillepørs drengede tilnærmelser og svenske Anders Mos-

slings højtidelige kaudervælsk. Man fatter ikke, hvad manden siger, undtagen når han slår over i engelsk. At dette spex uden pause varer to timer er ikke til at bære, men lader sig udholde, fordi stolene i Aveny-T er ganske komfortable. Lad nu ikke dette teater smuldre bort efter fallitboet Camp X. Hvad angår Anders Paulin er hans skæbne i dansk teater tankevækkende. Tre gange dekonstruerede han teaterklassikere med ringe held på Det kongelige Teater, Lessings *Miss Sara Sampson*, Ödön von Horváths *Kasimir og Karoline* og William Shakespeares *En skærsommernatsdrøm*. Så kom lykkens gang med romanforlægget *Mephisto* af Klaus Mann, som blev ganske overdådigt illumineret. Men teatret tabte modet og tog hurtigt forestillingen af efter de sønderrivende anmeldelser. Det kan vi ikke lære noget som helst af.

ER afstanden mellem mand og kvinde fundamentalt for stor? Det synes Wagner i *Lohengrin*, og det synes Bartók i *Hertug Blåskægs borg*. I begge operaer driver en udfrittende kvinde en hemmelighedsfuld mand frem til det punkt, hvor alt må bryde eller styrke, alt efter hvordan tragedien defineres. Wagner fandt selv, at Lohengrin og Elsa var hans sørgeligste kærlighedspar, for de skilles fra hinanden i virkeligheden, hvor de fleste andre af hans elskende forenes i døden. Så er der båret Blåskæg, der første gang optræder i Charles Perraults helt grumme fabelsamling fra 1695, men så siden mildnes fra at være seriemorder til at være knudemand. Sådan optræder han i Bartóks opera fra 1911, truende og svag på samme tid i et kog af mørktglødende ekspressionistisk musik. Denne blændende enakter vil altid være blandt de 12 bedste operaer fra det tyvende århundrede.

Den flagrante catalanske instruktør Calixto Bieito var usdet til at sætte Bartóks hårde nyser op på Det kongelige Teater, men det projekt fortoner sig. Nu drager så multissimo-mennesket Klaus Risager

ind i den hæderkronede Kanonhal og er selv Blåskæg, tekstmixer og komponist. Over for ham står Jomi Masage som Judith, kvindefræserens syvende hustru. Hun ligner allerede fra starten enhver bedemands *delight*. Risagers glatragede Blåskæg i frihedsskæmperfrakke til gengæld Dødens bedste hitman. Kvindeflæmmen og mandecitronen går i sving. Scenografen Martin Tulinius har skabt en skærm af mytens syv døre, der aldeles frapperende starter med at smække den mindste krybelem og den største ladeport op på vid gab. Så er der ingen stor større størst-spileregler længere. Risager ændrer som syngende livsbøddel og dødselsker ustandselig stemme og statur. Der er også *gewaltsame Angriff* fra den skønne at tage hensyn til. I det ni mand store orkester sidder der kvinder, som man aner havde været bedre billetmærker for Blåskæg.

Til slut drejer scenen det fordomte ægtepars alderdomsskikkelser ind i spillet. Tilstøvede sidder de to gamle dér og undrer sig over, at der findes noget i livet, som overflødiggraver. Sluventensen handler om katten, der elskværdigt minder musen om den gale retning og derpå æder den. Publikum går ud småskændende om, hvorvidt det var Lewis Carroll eller Franz Kafka, der her fik det sidste ord. Det her er på de høje nagler. Sidst var det Marilyn Mazur, der kogte Kanonhalen op med musik. Her bliver vi godt nok forvante.

Camp X. Aveny. Foragt. Scenensættelse: Anders Paulin. Scenarium, kostumedesign og lysdesign: Befri Bente (Asa Frankenberg og Maja Ravn). Lyddesign: Janus Jensen. Til 9. april. Kaleidoskop K2. Bag 7 døre. Tekst og musik: Klaus Risager. Instruktion: Poul Laursen. Scenografi: Martin Tulinius. Arrangør og kapelmester: Thommy Andersson. Lysdesign: Mikael Sylvest. Lyddesign og tonemester: Mikkel Secher Kroner. Videodesign og scenisk konsulent: Ninna Steen. Kostumedesign: Maria Gyllenhoff. Til 4. april.

Skatteforlig

Klik ind på www.meresverige.dk
Lige nu!
og læs mere

LUND: Trænger I til en lille pause, så hop på toget og tag et smut til Lund, hvor atmosfære, historie, kultur og gode oplevelser står i kø og danner en perfekt ramme for et par gode dage i godt selskab

Oplev foråret og kulturen i Lund

Tag sammen afsted på slentretur rundt i Lunds charmerende bymidte. Undervejs kan I undgå jer selv et spændende besøg på Skissernas Museum, der rummer en unik samling af skitser og modeller til offentlig kunst – åbent tirsdag-søndag. Historiska Museet byder på fund fra udgravninger af en jernalderbolads samt skatte fra danskertiden – åbent tirsdag-fredag samt søndag. Så også et slag forbi Kulturen – der er Skånes største Museum og nyd også den smukke park. Årets tema er folkekunst og design – åbent tirsdag-søndag samt mandag fra den 1. maj.

Entré: Skissernas Museum ca. DKK 34,- (SEK 50), Historiska Museet ca. DKK 21,- (SEK 30). Kulturen **fri entré** til parken, entré til udstillingen ca. DKK 48,- (SEK 70).

www.skissernasmuseum.se
www.luhm.lu.se - www.kulturen.com
Lunds Turistbyrå - Tlf. +46 46 35 50 40
turistbyran@lund.se

Slap af på Hotel Duxiana i hjertet af Lund

Hjertelig velkommen på det charmerende Hotel Duxiana midt i Lund – et stenkast fra centrum, universitetet og banegården. Hotellet ligger i et mere end 100 år gammelt hus, der emmer af atmosfære og hyggelig stemning. Efter en god nats søvn i vores komfortable senge byder vi dig på lækker morgenmadsbuffet. Overnatning fredag-lørdag eller lørdag-søndag i delt dobbeltværelse inkl. morgenmadsbuffet. Tilbuddet gælder hele 2009.

Pris per person ca. DKK 371,- (SEK 550,-)

Hotel Duxiana - Tlf. +46 4613 5515
info@lund.hotelduxiana.com
www.lund.hotelduxiana.com

Kunst og Design - First Hotel Planetstaden

I hotellets indretning går skandinavisk design og kunst hånd i hånd. I vores skønne, rummelige fælleslokaler lægger man især mærke til Bertil Valliens glasinstallation "Skæppet och Vaktaren", Hans Hedbergs keramikskulptur og Mara Salstelas unikke åbne pejls - "Finland No 1" skal fremhæves. Inklusive morgenmadsbuffet, adgang til relax-afdeling og p-plads i egen garage. Priserne er per person i delt dobbeltværelse og gælder i weekender og sommerperioden (26. juni til 16. august).

Bo komfortabelt i vores standardværelser for ca. DKK 300,- (SEK 445) Eller eksklusivt i vores Deluxe/Designværelse med egen jacuzzi eller sauna for ca. DKK 536,- (SEK 795)

First Hotel Planetstaden
Tlf. +46 46280 0100
planetstaden.lund@firshotels.se
www.firshotels.com/planetstaden

WWW.MERE SVERIGE.DK

Foto: Skissernas Museum, Hotel Duxiana, Hotel Planetstaden, Hotel Lundia